

ORADEA-MARE (N. VÁRAD)
30 aprilie st. v
12 maiu st. n.

Ese in fiecare duminică
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 18. ANUL XXXI.
1895.

Pretul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{3}$ de an 5 fl.
Pe $\frac{1}{4}$ de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Leontina F. Negruțiu.

(1862—1894.)

Creșterea și femeii creșterea și instrucțiunea
recerută, pentru ca să potă deveni cu timpul mamă
adeverată și un stâlp neclintit al familiei sale, la
poporul român din Transilvania se ivește abia nu-
mai de pe anii 1860 încôce.

De atunci incetul cu incetul se ridică școle
anume pentru fete, și se trimit eleve mai talentate pe
la institute străine, ca să se evalueze pentru cariera de
invățătoare.

In Blaș încă abia in 1862 se iv. șce o rađă de lumina
și pentru fetițele române.

In anul 1861 marele archiepiscop Șuluț, ajutat in stă-
ruințele sale și de canonicul
Cipariu, inființază șcôla de
fetițe din opidul Blaș.

Dar pe când eră șcôla, lip-
siau puterile didactice, in-
vățătoresele.

La șcôla nou inființată
din Blaș, in lipsa unei rom-
mance, a trebuit să se aplice
o germană ca invățătoare,
care nici nu șciea vorbi rom-
mâneșce.

Astfel putem susține cu
drept cuvânt, că adeverata
instrucțiune la șcôla noastră
de fete din Blaș, se incepe
numai atunci, când condu-
cerea acestei șcôle a fost in-
credințată unor invățătorese
române, cari pe lângă iu-
birea de nēm și causă, aveau
și pregătirea trebuitore.

Prima invățătoare română
la șcôla de fete din Blaș a
fost dōmna Rosa Muntean
n. Bugner, care in lipsa unei
preparandii de fete, a fost
trimisă la anul 1868, din
partea consistoriului mi-
tropolitan din Blaș, in in-
stitutul „Vautier“ din Brașov,

și care câștigându-și aci cunoșcințele necesare, la anul
1870 fu aplicată de invățătoare ordinară la șcôla ro-
mână gr. c. din Blaș.

Sub conducerea acestei tinere invățătoare române,
șcôla de fete din Blaș ia un avânt imbucurător și mult
promiștor. In scurt timp es din această șcôlă eleve des-
toinice și cu o pregătire, încât fără nici o dificultate
sunt primite la preparandia de fete din Cluș a statu-
lui și la alte șcôle superioare străine: Sibiuu, Alba-
Iulia ș a.

Leontina F. Negruțiu este una din elevele emi-
nente ale șcôlei din Blaș, — și încă cea dintâi, care
după terminarea șcôlei pri-
mare de fete de aci, a fost
primită ca elevă ordinară in
institutul preparandial de
fete din Cluș; și astfel de-
dicându-se frumōsei cariere
de invățătoreșă, in scurt timp
ajunge să muncescă alătura
cu fosta sa profesoră, cu
dōmna Muntean, la aceeaș
șcôlă, in care și dēnsa își
primise primele invățături.

Prin dna Negruțiu șcôla
din Blaș, câștigă o nouă pu-
tere didactică. Cincispredece
ani de-a rēndul a obosit ea pe
terenul ințelenit al educa-
țiunii și instrucțiunii feti-
țelor române din Blaș și cel
mai depărtat giur.

Este o datorie ca să nu
dăm uitării vieța unei astfel
de femei, care ca invățătoare,
mamă, soție și membră a
societății româneșci, și-a im-
plinit totdeauna cu scumpē-
tate, abnegațiune iubire, cre-
dință și speranță in viito-
torul nēmului seu, misiunea
sa in tōte direcțiunile vieții
sociale.

LEONTINA F. NEGRUȚIU.

Născută la 18 martie 1862 în opidul Blaș, din părinții fruntași inteligenți Ioan și Iuliana Cristian, — Leontina eră cea mai mică între cei 5 frați ai sei. Abia de 2 ani, — cruda mörte i răpește ambii părinți de-odată și ea rămâne orfană.

Dar mătușă-sa Ana și soțul seu George Șofan din Blaș, o iau la dênșii, și o cresc ca pe propria lor fiică.

Inzestrată de la natură cu o minte ageră, și cu voință tare de a-și însuși tot ce e bun, nobil și frumos, tinera Leontina a devenit una din celea mai sirguincioase eleve a școlei din Blaș, apoi a preparandiei de fete din Cluș a statului, unde termină cursul la 1878, obținând diploma de învățătoare pentru școlile populare de fete cu limba de propunere română și maghiară.

În vederea succesului eminent, consistoriul mitropolitan din Blaș a numit-o la 21 septembrie 1878 învățătoare la școla de fete din Blaș, care acum având doue învățătoare eminente, — fu ridicată în totă forma la 6 clase și mai târziu la școlă superiöră.

Ca învățătoare a fost totdeauna la culmea misiunii sale. Eră simpatică în înfășurare, modestă și blândă în manieri, avea o inimă nobilă și un caracter nepetat, calmă în judecată și totdeauna sinceră.

Idealul ca învățătoare i eră: „Să dăm fetițelor noastre o creștere religioasă-morală și națională, o creștere pentru viața casnică, — ca astfel să devină din ele cu timpul femei morale, harnice, soții credincioase și mame adevărate“.

Dar nu numai ca învățătoare, ci și ca mamă, ea soție a fost într-o tôte de model.

La 29 august 1880 a pășit la s. taină a căsătoriei cu profesorul Ioan F. Negruțiu.

Ca soție a fost totdeauna tovarăș credincios al soțului seu, făcându-i dizele senine și ajutorându-l cu perseveranță bărbătească întru suportarea sarcinilor vieții acesteia.

Căsătoria i-a fost binecuvântată cu 6 copii, (3 feciori și 3 fete.) Dar sarcina de soție și mamă nu i-au scădut nici cât de puțin din zelul seu de învățătoare.

Ea a fost nu numai o soție credincioasă, mamă iubitoare, ci totodată și o bună economă.

„Economia casnică este o cunoștință förte folositore și onorabilă pentru o femeie“, — își dizea dênșea.

O femeie harnică, și care șcie conduce economia casei sale, e un dar de la Ddeu. Fericit e bărbatul, căruia Ddeu i dărușce o așa soție.

Asemenea și ca membră a societății din Blaș, este neuitată. Ospitalitatea casei sale e binecunoscută.

Nu este o singură idee umanitară seu filantropică, la care să nu fi conlucrat și ea și încă între cele dintei.

În casa ospitală a ei s'a conceput și idea salutară de a înființa o reuniune de femei române în Blaș; cu menirea a înființa un internat de fete, eventual a surcurge la susținerea și ajutorarea școlei de fete.

Membră fundatoră dela început și casiera reuniunii, prin manierele sale simpatice și zelul seu neobosit a căștigat o mulțime de membri pentru reuniune.

Dênșea a deschis și seria disertațiunilor, ce aveau să se țină în urma hotăriri comitetului reuniunii, cu ocaziunea adunărilor generale ale reuniunii femeilor române din Blaș. În această disertațiune, și-a espus cu mult temeiu vederile sale referitoare la chemarea femeii române.

Tôte acestea însușiri frumoșe au făcut-o neuitată, amintirea ei va fi binecuvântată vecnic; iar golul ce

l'a lăsat în societatea din Blaș, lungă vreme se va resimți.

Durere! mörtea nemilösă i-a stins timpuriu viața, la 2 februarie 1894.

Din incidentul neașteptatei perderi a mult regretatei sale membre și casiere, Reuniunea femeilor române din Blaș a luat deciziunea, ca în loc de a depune o curună peritoare pe sicriul neuitatei, mai bine să-i eternizeze memoria prin o fundațiune pe numele ei, al cărei capital să se adune din contribuiri benevole ale cunoșcuților și prietinelor repausatei. În conformitate cu această deciziune, comitetul reuniunii a și făcut un apel, al cărui rezultat a asigurat înființarea intenționatei fundațiuni cu un capital de 400 fl.

Având acest capital la dispoziție, și ținând să asigureze pentru tôte timpurile întrebunțarea lui spre scopul, pentru care el a fost oferit, Reuniunea femeilor române a pregătit literile fundamentale, prin cari nu numai s'a regulat administrarea acestei fundațiuni, ce pörta numele „Fundațiunea Leontina F. Negruțiu“ ci totodată s'a ficsat și aplicarea venitelor sale anuale, dispunându-se, ca din acelea la începutul fiecărui an școlastic, să se provédă cu cărți și recvisite de școlă copilele mai sărace și cu purtare bună de la școlă de fete română gr. c. din Blaș.

Fie ca acest monument, ce iubirea și stima publică l'a înălțat memoriei fericitei Leontina F. Negruțiu, să aducă aminte celor ce se vor împărtăși din binefecerile lui, ca să nu-și uite a pomeni în rugăciunile lor și numele Leontinei F. Negruțiu.

În veci amintirea ei.

G. P.

C u g e t ă r i .

Ddeu a dat făpturei sale numai o singură săgétă,
„iubirea“.

Carmen Sylva.

*

Un vec de lacrimi și de dureri nu ar puté să contra-balanseze fericirea primelor priviri, a tremuratu-lui, a gângăviei, a apropierei, a ocolirei, a uitării de sine însuș; n'ar puté să contra-balanseze primul sărut fugitiv și infocat și prima îmbrățișare înflăcărată!

Goethe.

*

Modul cum resplăteșce omul, este oglindirea valvei sale.

P. Klein.

*

Mai curénd aș vré să am de a face cu un singur leu, decât c'o sută de guzgani.

Voltaire.

*

Ori ce carte scrii în mod cinstit și sincer, te face să perși un prietin.

E. Bersot.

*

Curagiul la ori ce ocaziune prețueșce mai mult decât clorul la epidemii.

Jules Claretie.

*

Trebuie să placi la mulți, până isbutești să căștigi amorul unuia.

Alph. Daudet.

*

Acela, care are mai puțin decât doreșce, se șcie că are mai mult decât merită!

Lichtenberg.

*

Ca să-ți faci în liniște drumul vieții, nu trebuie să te uiți prea departe.

G. Droz.

Domnişorei

De tóte multe-s pe sub sóra
Fiinţele atrăgetóre,
Ce te incântă cu cuvântul :
Dar ca şi tine n'am aflat,
Iubită, ori-cât e de lat
Pământul.

Tu eşti un ânger blând şi dulce,
Cu care 'n veci vieţa-aş ouce,
Un gingaş chip, ca flórea 'n luncă,
Cu faţa albă, pēr bálaiu,
Ce 'n plete vântul lin de maiu
L'arunca.

Cu ochii tei frumoşi, albastri
Îmi luminezi c'a nopţii astri ;
In ei îmi aflu fericirea,
Ce-atât de mult eu o doresc.
Decât făr' ei! — îmi mai voiesc
Perirea.

Pe fruntea-ţi albă şi senină
Tu porţi cunună de regină
Minerva te-a 'nzestrat cu daruri,
Ce n'are alt om muritor,
Şi te-a 'ndulcit cu-a şeiilor
Nectaruri.

Asá plăcut îţi e surisul,
Cum e in somnul dulce visul
Plin de plăceri şi mângâiere.
Şi când ved buzele-ţi de fragi,
Simţirea mea la tine-o tragi
Cu vrere . . .

Îţi cer dorita sărutare.
Tu dici, că nu ţi-se cam pare ;
Când de pe buze-ţi fur neectarul,
Tu riţi de mai te prăpădeşti
Şi 'n faţa lui nu mai priveşti
Tălharul.

Atunci me fac. că-ţi cer iertare
Pentru greşelă-atât de mare ;
Tu nu mi-o dai, şi eşti cuminte,
Eu îţi mai fur vr'o doue, trei,
De-ací 'ncolo tu nu mai ie
Aminte . . .

Veđut-am multe pe sub sóra,
Fiinţe dragi, atrăgetóre,
Ce te incântă cu cuvântul ;
Dar ca şi tine n'am aflat,
Iubită, ori-cât e de lat
Pământul.

P. P. BOCCA.

~~~~~

Fie-care pasere are aripi, dar nu tóte se pot
înălţá cu ele de o potrivă.

*

Copilul până nu se sgârie cu unghiile lui nu şcie
ce e durerea.

CORNELIA EMILIAN.

Schیțe din Italia.

I

Verona.

În decursul călătoriei am sosit deja la bella Venezia, despre care s'a scris mai mult și mai înadins ca despre ori-care alt oraș în lume. Istoricii au glorificat-o, poeții au cântat-o, romanțierii au eshauriat-o până în fundul temnițelor și pictorii au eternizat-o pe pânză; ađi-mâne se vor ocupa de ea și archeologii. În scurt, Venezia a fost, este și va rămâne un isvor nesecat și pururea de admirat pentru toți. În anul trecut m'am fost încercat a-i da o descriere palidă în colónele „Familiei“, drept-ce acum trem pe lângă ea, asemenea pe lângă orașul Padua, și vom sta numai la Verona.

Aici am petrecut numai trei ore. În restimpul acesta am făcut o plimbare prin oraș; știind că acesta e locul unde s'a născut: Catulus, Corneliu Nepos și Plinius senior. Orașul acesta etrusc odinioră eră reședința principilor Longobarđi, e situat pe ambele părți a riului Adige (Etsch.) Întrând în oraș am aflat un amfiteatru vechiu, cu o periferie de 600—700 metri. E un monument imosant al timpului clasic, pe care-l poți vedé mai deaprópe pentru 20 centesimi. Se dice, că l'ar fi zidit Dioclețian cu scopul, ca deodată să se delecteze în el 90.000 de persoane; că în ce s'a delectat, aceea mai bine o vor fi știind ei, fii timpului de atunci. În strada principală stă un turn colosal, care vesteșce domnirea de odinioră a familiei Scala. După ce am făcut o plimbare pe corso Cavour și pe Piazza delle Erbe, unde am privit pe vârful delului întăriturile castelului numit: Castello S. Pietro. Dintre bisericile mai de însemnătate e catedrala S. Maria matricolare, despre care se dice că ar fi fundat-o Carol-cel-mare.

Am đis, că aici s'a născut poetul latin Catullus. Clima și locul acesta romantic unde s'a născut în anticitate poetul înflăcărát și atât de avântat mai târđiu, a produs pe eroii proverbiali ai dragostei: Romeo și Iulia. Decă din cauza scurțimei timpului ce am petrecut aici, nu pot să me ocup mai în detaliu cu orașul și giurul seu incântător, îmi iau voie a face un preambul în literatura latină, ocupându-me pe scurt de vieța și activitatea aceluia fiu al Veronei, pe care l'a născut și crescut pentru ca să-l deé Romei, abună-óră ca multe alte orașe latine provinciale. Boissier, Niebur, Momsen și alți scriitori de renume toți scriu despre superioritatea lui Catul asupra lui Horațiu. Despre Catul dice Boissier, că între toți poeții latini singur Catul are versuri ce pētrund până la suflet, și că e neintrecut mai vėrtos în versurile scrise la Lesbia. Cetind poeziile lui Catul, aflăm în ele o espresiune sinceră, naturală și naivă a sentimentelor neprefăcute și neforțate. Nu aflăm în ele ceva sublim nici fascinant, ci o plăcere dulce și surprindetőre; nu te transportă în înălțime, te lasă aici unde-l citești pe pământ, dar te convinge despre aceea, că în vieță și tragicul e frumos, e frumos și atrăgetor, pentru că e omeneș. Niebuhr dice, că Catul e cel mai mare poet al Romei. „Nu cėrcă cuvintele — dice mai departe — nu alege pentru poesia sa altă limbă, altă espresiune, decât aceea pe care o poftesce trebuința, fieșce-care cuvânt e espresiunea sentimentului natural. E tocmai așa de perfect, ca poeții lirici greci, cari au trăit până la Sofocle“. Biografia și-a scris-o el însuș în poeziile sale, din cari aflăm că s'a născut în Verona. Mar-

țial dice în o epigramă, că Verona cea mare atâta poate mulțami lui Catul, cât Mantua cea mică lui Virgiliu. Dice în o altă epigramă, că nu dorește altă decât să devină așa om mare, ca singur Catul să fie mai mic. Cine se ocupă numai cât de cât cu poezia latină, poate observă, că nu numai Marțial, ci mai toți ceilalți poeți se ocupă de el. S'a născut între anii 87 și 54 înainte de Chr. și-a murit în etate de 33 ani. Precum a fost el de tiner, așa i-a fost și poezia. A fost un spirit precoces. Meteorele de comun dispar repede, dar aparința lor e epochală. Stea ficsă nu poate fi origine, iar planeta cine o observă?

Se dice, că numai s'ar fi născut în Verona, înse locuința stabilă a părinților sei a fost peninsula Sirmio, de pe lacul Garda (Benacus); aici și-a petrecut Catul zilele copilăriei. Înainte i-a stat suprafața imensă a lacului, dincolo în depărtare piscurile înalte ale Alpilor, de dincóce văile încărcate cu flori mirositoare; aceste au fost legănul marelui poet. Aruncând asupra acestor tablouri încântătoare o privire plină de dulcetta, am continuat călătoria pe lângă orașele: Breșcia, Bergamo, Monsa și Treviglio și nu peste mult am sosit în Milano.

TEODOR BULC.

S o n e t.

Invălită 'n pulvere de rađe
Dorme lunca verde și 'nflorită,
Pe de-asupra-i luna rătăcită
Ține de urt, și nopții pază.

Codrii mișcă frunđa lor albită,
Dór' in ei mai e o lume tréză;
Peste ape pacea se aședă
Albă, ca o haină chindisită.

Și-i liniște. Și liniștii, dorul,
Tot mai mult și mai cu glas me chiamă,
Uitărilor me ceue isvorul...

N'am nimic în contră! Mórte: ia-me
Dacă vrei, — intunece-me norul,
Dar, încet, să nici nu bag de sémă!

PETREA DELA CLUȘ.

Proverbe.

Cine se scólă și plécă de diminetta departe ajunge.
(Românesc.)

*

Sfatul trebuie să-l urmezi, iar nu numai să-l dai.
(Englez.)

*

Décă vietta e tributul morții, mórtea e percep-torul.
(Suedez.)

*

Lumina decă orbește pe cățiva, face să vedă pe mulți.
(Persan.)

*

Cine onorezá pe părintele seu, pe sine se onorezá.
(German.)

*

Cine șcie să ierte, e iertat.
(Suedez.)

Șcôla cu noroc.

(Novelă din popor.)

(Urmare.)

Mai stimperându-și cugetările, se aședă sub ciresul de lângă casă pe un scaun.

— Lină dragă! — prinde a dice iară la sine, uitându-se în deal, în partea unde locuia ea — încă nu te-ai ascuns de la fața Zoei? .. între pomii grădinii... în ogradă ori șciu eu unde... ascunde-te, fugi de dēnsa... fi cumincioră, nu-mi rāni inima...

Zoe intrând în casă, se aședă pe un scaun lângă ferestă, unde cosea Lina, și după una alta și începe cu de-a ei.

— Deu, tu Lină! el nu-i nici de-o trébă, nu-i de tine — dice ea, uitându-se nu șciu cum pe ferestă în vale.

— Cine? — întrebă ea — zimbînd.

— Da ia cel de sub cires, de colo!...

— Care?

— D'apoi nu-l veđi — dice Zoe, arătând cu mâna spre casa lui Badalea — tu ești mândră, frumoasă ca un ânger! El, iacă, amú eram să-i dic ceva! el e voinc, ce-i drept nu-i minciună, e țanțos și nu-i nici hid, d'apoi el tot nu mi-ar căde la inimă: umblă prea cu nasul pe sus. El socóte, că cine-i pe lume ca dēnsul, ș-apoi pe noi némurile nu ne prea bagă în sémă, pare c'am fi cei de pe urmă... tu Lină! spune-mi odată, cum te-ai ales cu cel din vale, ia uită-te: cu cela ce șede colo, veđi! ce ar mánca și tómma ciresu numai dec'ar fi printre cele ramurele și crenguțe, la cari se uită, de par că nu ș-ar mai luá ochii, dară... de unde nu-i, pue-și pofta 'n cui, ș-apoi încă nu veđi! că el... „Vălenu dracului“ — cum îi dic ómenii de aici de pe dél și de pe sub pădure — trage cu ochiul și încóce tot una și mie când o vedă acēsta, mi se suie sângele în cap, me bat sudorile, îmi vine să leșin ași-și. Nu am loc nici pace, așa-s de turburată... par că îmi vine să-ți fac nu șciu ce... nu-s invetta, dar am apucat a vedé multe în lume... multe năravuri omenești... și tu nu vei să me asculti!... las... las... că-i vedé tu... ți-i aduce tu aminte...

— Așa vré mama-i dă Lina — și ce spune ea...

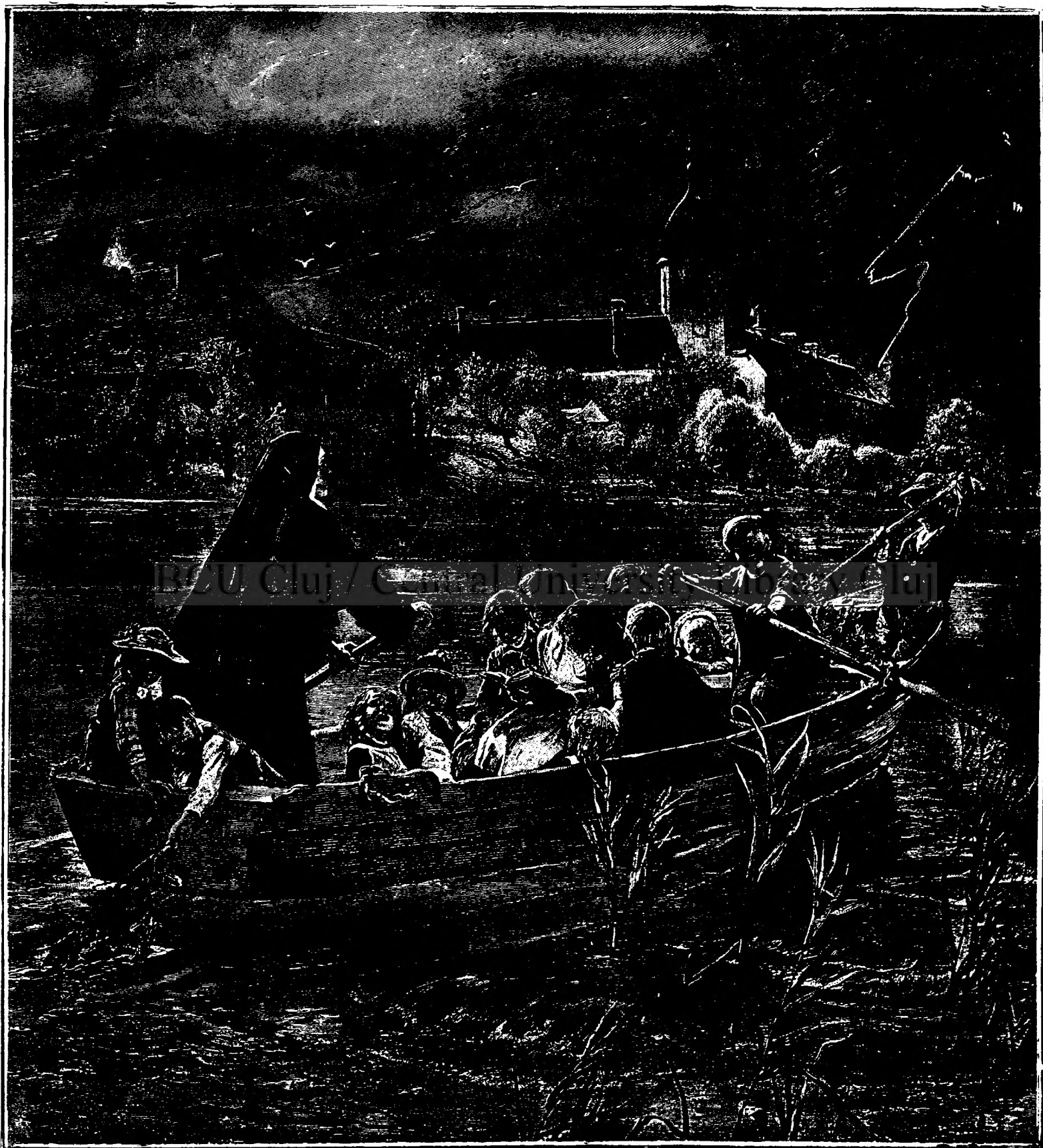
— Ce spune ea — vrei să dici, că trebuie să asculti, bine... las... că-i vedé tu...

Zoe eră amărită din cale afară. Ea nu mai șciea cum să începă, ca să iésă lucrul pe voia ei, dar înse-dar: apa odată pornită, cu greu o poți oprí; Lina din-tr'a ei nu mai eșia: mama vré și pace, iar decă vrei, mai întrebă și pe tata, el e afară, ț-a spune așa ori așa, din doue una...

Cailean nu mai ședea nici odată de géba, eră tot-una cu mâna pe lucru. Se apucá ba de una, ba de alta, ca și tot gospodarul ce voește să stringă ceva la casă. Grigiá de vite, le-adăpă, le da de mánca, aș-terneá pe sub dēnsele paie strinse cu grebla de prin arie. — Omul, numai când îl aședă în morment, sfēr-șește de lucru — face el în gārdul lui — trăgēnd cu urechia din cornul casei, ca să audă ce se petrece în lăuntru. Lui nu-i părea bine, să invetta cineva copilei capul. Ea eră încă mică de ani, iar tineretul! el se dá ușor după vorbele altora, ușor se strică ori se schimbă: se face din bun reu și din reu bun.

— Soră dragă! s'o trecut de șagă — dice el ne-

Intorcerea de la biserica

dumerit, — intrând în casă — n'a mai fi după voia ta cât e lumea și pământul... lasă copila în pace, n'o mai necăji degéba: e destul dóră o botă la un car de óle... veđi dóră că nu se mai póte desfăce ceea ce s'o pus odată la cale, de aceea lasă să mérgă lucrurile cum merg... bine ori reu... nu se șcie... s'a vedé... eu încă nu-s pe ceea lume... încă trăiesc... ș-apoi am și cap... oi chibzui eu cum ar fi mai bine... le-oi da tinerilor invěțătură, cum să trăiescă și să se impăce și ei s'or indreptă, or vede că nu-i incotro... s'or da și ei după lume... pe calea cea ce duce la bine...

Rostind el acestea cuvinte, ațintise ochii drept la Zoe. I-ar fi mai spus ceva, niște cuvinte mai aspre, și par că nu se îndură, numai de atâta-i părea reu, că ea-i făcea supărare în casă.

— Mai bine dă-mi palme, decât să-mi superi casa — ăce el cătră dēnsa de la o vreme — lasă-me în șcirea Domnului, nu me mai imbătă de cap. Eu și Sevastița, noi șcim ce facem, dóră nu sūntem copii, ș-apoi cine face, lui își face.

— Da ce holcă e pe-alcea, Cailene! ce-i? — întrebă Mandachi, intrând în casă — ce ești așa de infocat, par c'o dat turcii 'n țără, se aude un huet cine șcie de unde... se vede că de reul copilei, nu?... .

— De reul ei... da — răspunde Cailean apăsător și aspru — nu-mi place să se amestece nime în trebile mele, fie ele bune ori rele, și încă Zoe cu limba ei ascuțită ca sabia, ea așa-ți tórna niște cuvinte de te arde la inimă... așa nu-mi place: lucreze fiecare după capul lui, dară mie deie-mi bună pace, c'apoi!... poți să faci ca véra să fie iernă, iară iernă véra? mērul nu face pere, nici pērul mere... poți să oprești apa, peste care ai trecut încóce, să nu curgă? ți-i iertat să nu ții șeolă cu anii ori să nu mergi la biserică cu lunile?... veđi!... așa și aici, nu se póte schimbă nimic... ce-i pasă altuia, de ferbe óla la focul meu ori ba? Cine ce are trebă, de este ceva în vatra mea ori nu? Cum mi-oi așcerne patul, așa oi și sēceră. Oi sēmēnă grâu, grâu oi sēceră, oi sēmēnă orz, orz oi și sēceră... dar cui are să-i pese ceva!?... în sfērșit, eu pot luá ogorul și nesēmēnat, cine are să-mi poruncescă mie ori cine are să me tragă la răspundere?... aș voi să ved cine-i acela!... Lina ș-a dat cuvēntul și n'are să-l calce nime în picioare, c'apoi...

Mandachi sta de-o parte incremenit, fără să șcie ce să ăică. Se infiorase de cuvintele lui Cailean.

— Ei! și cum ai venit, frate! — îl întrebă moș Cailean ceva mai stimpărat.

— Bine, apa eră mică, am trecut ușor peste dēnsa, de-acolo am venit cu căruța.

— Și unde-i?

— În ogradă.

— Uite-te, că nici n'am vėđut cum ai intrat!

— Cum să veđi dec' ai fost în casă; ochii nu vėd prin păreți, iar trebile nunții te-or face că nu-i vedé nici pe feréstă, macar de-ar fi cât casa de mare, că dă... ele ț-or invěrti capul, ț-or incurcă mintea, te-or face că nu-i șci numără nici până la dece.

— Ș-apoi ce socoți că eu m'oi da scos din minte? o nu! să nu cređi, nu-s așa de bătut la cap, n'ai grijă...

— Șciu, ăce Mandachi șiretul — dar tot e mai bine să dai copila după altul, așa de pildă după Ilie Ursuț a Ionesei; el e avut, harnic, lădat de cei mai mulți ómeni, tréz, nime nu l'a vėđut tãrtndu-se prin

crășme ca alții... e om și gata!... ce spui... bine ăce ori ba?

— Întrebă pe Lina, dóră ea-i de față — i răspunse Sevastița neastēmpărată, resărind ca din senin între ei — am fost în sat, iacă amú vin; toți ómenii grăesc de nuntă și ăce, că-i cu noroc, tot de bine auđi...

— Tu Lină! duce-te-vei după Ursuț — întrebă Mandachi, molfăind cu gura, șepelit cum eră — ha... ha... spune...

— Dați-mi pace — răspunde ea, dând pe ușă afară — nu șciu ce vreau ómenii iștea de la mine, par că-s nu șciu cum, par că cine șcie ce mai lucru mare e și măritatul acela...

— Nu ve mai bateți capul degéba — i dă moș Căilean hotărit — vorba-i vorbă... așa are să fie... Bucurel are s'o iee...

— Ce ăci, frate? — întrebă Mandachi cu ochi mari.

— Ce să ăce? pe flori nu cresc pădurețe...

— Așa? apoi tot o dai după Bucurel!? — ăce ca fript cu foc și eșind pe ușă afară...

— Așa vi-i trebă! apoi tot dupa dēnsul o dați!? — grăi și Zoe mâniașă — las' că nu ve voiu mai călcă pragul...

Moș Cailean se uită în urma lor făcēnd din cap: „ușori la minte, da... ușori... slabi la cap... da”...

— Ei, cei doi cum s'au suit în căruța, mână de se prăpădiá pământul...

— Ciudați ómeni... vai... vai...

Lina se dete în dosul căsei. Sta acolo uitându-se spre cireșul din vale. Zărește pe Bucurel. El ședea pe scaun incremenit, răđemat de cireș ca pironit...

— Inga, el se uită încóce — și... o năpădesc lacrimile...

Lina și Bucurel! ei se băteau unul după altul, ei erau mulțămiiți cu ursita lor, se simțiau fericiți, credeau că-i aștēptă ăile bune, de noroc. Ori unde se 'ntorceau, ori la ce căutau, li se părea că tot e bine.

— Plēcă la munte, băete! — ăce Badalea.

— Plec, tată! — [răspunde Bucurel — plec ași-și ađi.

— Du-te și adă vitele de la vėratic, ca să-ți dau din ele,

Bucurel, par că l'ar fi pus pe cal călare! să te duci băete iute ca din pușcă. O-apucă spre munți. Inse pe drum prinseră a-l bate fel de fel de gânduri. Óre să fie cu pulință, ca Lina să nu-mi priescă, să nu-și ție cuvēntul? Óre ea și părinții ei să se dee purtați de nas... să se dee după sfaturile altora... după cuvintele nēmurilor? Eu nu cred asta. Dară la urmă mai șcii ce!

— Omul e așa: să stee la indoielă, de și n'ar trebui să fie asta, când are de lucru cu ómeni cinstiți. Cuvintele acestora au putere tare și nu se schimbă. Numai cei rei, scăpătați la minte or fațarnici își schimbă gândurile și cuvintele ađi așa, mâne altmintrelea. Se prefac ca vulpea cea viclénă, se duc, se vorbesc de reu la cei ce pot să-ți strice, te intunecă, te rod la inimă, te mánăncă de viu, în scurt, ei ar trage și pelea de pe tine. — Dar este dat de la Dumneđu sfântul, că ómenii nu-s toți tot-ună. O sēmă 's buni, blândi, ómenoși, cumiști, umblați în lume, invěțați și voitóri de bine. Ei cunosc pe toți clevetórii și reuvoitórii, pe cei ce nu umblă să te strice de-odată, ca să nu li se pri-

cépă reutatea, ci pe 'ncetișorul, pe cei ce numai bat șeua, ca să se pricépă calul...

— I-om rupe capul mai târziu!

Cam aceste-s vorbele lor.

Dară se întemplă, că ei adese-ori își rup singuri capul, ori căutând să sape grópa altuia, ei cad singuri într'ensa. — Câte-odată, decă nu-ți pot face ei nimică, se pun pe lângă alții, ca să te strice și tot te jócă, după cum cântă ei. Ești un fluture între degetele lor...

Bucurel le sciea tare bine tóte acestea, de aceea căută să se ferescă, pe cât se póte de mult, de niște ómeni ca aceia, ce-ți rid in față și pe din dos te mușcă, ce-ți díc ingâmfați, că cine-i ca noi, că nime nu se póte mēsurá cu cinstita față nóstră.

Sērmanii! ei nu șciu că-s niște făpturi nepu-tincióse... niște vermișori ce-i calcă toți... niște... nu șciu cum aș díc... pulbere și cenușă inaintea ce-lui ce-i peste tóte puternic! carele a făcut tóte, cerul, pământul, tóte câte-s in lume, care face să se nască, să invie vietăți și ómeni, și hotăreșce să móră și buni și rei... óre nu șciu acei fătarnici că ađi când vor-besc de reu și pun lumea la căi rele, sânt vii, iar mâne când nici nu viséză de mórte, se póte să li se tragă clopotele, dând satului de șcire, că ei — acei lungi de limbă — au trecut din vieță... ca umbra... ca un vis... hai!... ha..i!... așa-i lumea... nimică nu stă locului... se schimbă, se preface tot in nou și iar in nou ori in vechiu și tot mai vechiu, până te veđi in grópă, in fundul ei intunecat, acoperit cu pământ greu... vai... greu!

Așá mergea Bucurel inainte cu căruța, iar calul pășiá a lene. Gânduri de felul celor mai sus il supērau și-l umpleau de gróză. Dând el așá pe drum in-ainte scárbit și supērat, iacá vede inaintea lui doi ómeni, unul mai bētrán și altul mai tinēr. El mână ceva mai repede, s'ajungă pe drumeți.

— Bună calea, ómeni buni — dícce el.

— Mulțámim dumnitale.

— Da de unde și incotro?

— De la Vamă și mergem incolo spre Cămpulung, că sântem munteni.

— Suiți-ve in trăsură.

— Decă ț-a fi cu voie, ne-am sui că sântem trudiți.

— Da de ce nu, bucuros, suiți-ve numai că ș-așá mi-i urit singur pe drumul ista fără capēt.

Cei doi se suie.

Bucurel, el nu-i cunoșcea cine să fie ei, dară cu tóte acestea incepuse să-i întrebe câte una alta, că ce se mai aude nou, cum is ómenii pe la dēnșii, cine-i preotul, vornicul lor, de au școlă in sat, de umblă mulți copii la ea, de-i invēță bine invēțătorul și când e vr'o alegere pe la dēnșii, de se pórtă voiniceșce, ca să alégă numai de-al lor. Așá dând ei inainte când cu una, când cu aita, ajung să vorbescă și de scriitorul satului, că de care lege-i și cum se pórtă cu ómenii.

— La noi in sat — dícce cel mai bētrán — e un poléc de mai mulți ani.

— Da, da, mai nainte — raspunde Bucurel gán-ditor — putea să fie ori-și-cine, decă numai șciea a scrie și erá hitru, decă șciea a se linguși pe lângă ómenii nóstri. Atunci erá primit ori-și-care ca scriitor ori secretar — numit astfel după vorba mai nouă. In điua de ađi nu se mai întemplă așá ceva, fiecare se face secretar după lege.

(Va urmá.)

I. V. PAȘCAN.

Poesii populare.

Din comuna Stnd cott. Turda-Arieș.

Pă-me maică, dá-me dragă,
Nu me da maică la dél,
Că se face gráu rar,
Și iérba tótă șovar.¹
Dar me dá măicuța 'n jos,
Că se face gráu des
Și iérba tótă ovés.

Care om e necăjit,
Se cunoșce pe pornit,
Că porneșce tot gândit,
Și porneșce cătinel,
Cu necasul după el;
Care om e supērat,
Se cunoșce pe umblat,
Că umblă cu cap plecat.

Remái sat, remái pustiu,
Că io 'n tine nu mai viu,
Remái sat, remái cu bine,
Că io nu mai viu in tine;
Cine n'are maică dragă.
Unde focu lui să tragă.
Că cine n'are măicuța,
Plânge de la d'inimuța.

M'o mánat măicuța 'n vie,
Șă-mi culeg magheran mie,
Măgheran de ál albuț.
Să fac péná la drăguț;
Me uitai prin vie 'n jos,
Veđui un voinic frumos,
Voinicu s'o supērat,
Că gurița nu i-am dat,
Io gurița nu i-oi da,
Că gurița-i mēsurată,
Cu fonții bolduțului,
Pe séma drăguțului.

Mândră, mândruléna mea,
Asēră-am pornit la tine,
C'o coșarcă de smochine;
O fost calea c'am māsósă,
M'am băgat la altă casă.
C'o fost mândra mai frumósă.

Maică, măiculéna mea.
O când maică m'ai scăldat
Și ciupa² mi-i o ai țipat,
O pe șanțu cu spinii,
De-mi trătesc cu străinii,
Maică, măiculéna mea,
Ciupa să mi-o fi țipat,
La trupina nucilor,
In calea voinicilor,
Să fiu dragă tuturor,
Ca vin roșu domnilor,
Ca piperul grecilor,
Ca pita sārăcilor.

Culese de.

VASILIU MICUȘAN.

¹ O specie de ierbă lată, pe care n'o mánăncă vitele.

² Apa, in care se scaldă pruncuțul.

Desiluzie.

(Tatăl stă pe canapea și citește un ziar; mama șede la ferăstră.)

Tatăl, (după o tăcere îndelungată.) — Caterino, așa-i că Anicuța noastră s'a născut la 1865?

Mama. — Ce vorbești omule! S'a născut la 1875. La 16 maiu implinește 20 de ani.

Tatăl (ironic.) — Așă? Hm! Tocmai citesc în ziar că fata lui Frunzeanu s'a logodit.

Mama. — Cu un funcționar inferior.

Tatăl. — Și fata cea mai mare a proprietarului nostru se mărită de asemenea.

Mama. — Da, după un timpit.

Tatăl. — Nu fii așa de nedreptă cu ginerii altora!

Mama. — Ia ascultă, de când te interesezi așa de mult de logodne și de căsătorii?

Tatăl. — De... nevastă... cred că în curând și Anicuța noastră... La câte baluri am fost în ierna asta? La cinci?

Mama. — La patru!

Tatăl. — Și Anicuța eră destul de bine îmbrăcată. Mie mi se părea foarte frumoasă. N'ai observat decă s'a interesat cineva de ea?

Mama. — O... mai cu sémă la balul Obolului a avut un succes uriaș și a lăsat în umbră pe toate celelalte fete.

Tatăl. — Bine... dar celelalte și-au căpătat deja bărbați.

Mama. — Cred altcum că mai serios a fost la balul Furnica. Ți aduci aminte negreșit de dl Flutur-reanu. Trebuie să-l cunoști. Ți-a fost prezentat.

Tatăl. — Așă? Ți-a? Da, mi-aduc aminte. Am bătut cu el în bufet o sticlă de vin și vorbiă despre teatru. Un om cam prea vorbăreț. Ce-i cu el?

Mama. — A jucat mult cu Anicuța noastră. A doua zi au patinat amândoi în Cișmegiu... El a vorbit multe și mărunte cu Anicuța și a zis că ar vré bucuroș să ne facă o vizită...

Tatăl. — Dar cine-i omul ăsta?

Mama. — Nu șciu pozitiv, dar mi se pare că are parale multe; e elegant îmbrăcat și a spus Anicuței că a voiajat foarte mult. Ți mai spunea că în zilele acestea se va duce la vr'o câțiva miniștri, senatori și bancheri mari.

Tatăl. — Aha!... Dar are manieri elegante?

Mama. — Deunăzi me plimbam cu Anicuța pe strățile principale ale orașului. L'am vădut eșind de la ministrul de esterne. Cu o zi mai înainte l'am vădut eșind de la Capșa. Anicuța când l'a observat s'a roșit ca racul.

Tatăl. — Vrea să dică il chemă Frunzeanu? Atunci de ce nu vine... ce Dzeu, așa de sfios e omul ăsta... Și decă iubește pe Caterina...

***

Servitorea (cu o cartă de vizită.) — A venit un domn. Vră să vorbescă cu dvăstre.

Tatăl (citește cartă.) — Lucru curios! Vorbim de lup și el e aci. Uite, Smarando! (Ți dă cartă.)

Mama (citește.) — Alesandru Frunzeanu, ofițer

în rezervă. (Cu glas tare.) El e. Auleo, de-ar șci Caterina! Trebuie să-i spun imediat!

Tatăl. — Dragă Smarando, lasă-me singur cu el. (Către servitorea.) Poștește-l înăuntru.

Un domn. — Dle consilier comunul, nu șciu, decă-ți aduci aminte de mine.

Tatăl. — Sigur... tocmai... chiar acum... uite mai înainte vorbiam cu nevastă-mea despre dta...

Străinul. — Ah! acesta me încântă. Dómna e sănătósă? În anotimpul acesta cineva se îmbolnăvește foarte ușor.

Tatăl. — Am auđit că mulți s'au îmbolnăvit de influență chiar. Pe noi ne-a cruțat bóla asta. Nevastă-mea îmi povestă că te-a vădut eșind de pe la miniștri și de la Capșa.

Străinul. — Se pôte... cam pe-acolo umblu eu adese-ori.

Tatăl. — Ai petrecut bine carnavalul?

Străinul. — De... așa și-așa — de și-s tiner, dar îți mărturisesc că m'am săturat de petrecerile acestea.

Tatăl. Te cred. Toți pățim așa. Dar fata mea îmi spune că joci minunat de bine.

Străinul. — Ei, dșóra îmi face complimente. De multă vreme n'am avut onórea s'o văd.

Tatăl. — V'ați întâlnit pe ghiață în Cișmegiu...

Străinul. — Da, adevărat, dșóra patinéză admirabil.

Tatăl. — Țeu? Dă-mi voe să-ți ofer o țigară, care, de sigur nu e așa de fină ca țigările pe cari le fumezi dta în cercurile în cari petreci...

Străinul. — În cercurile mele... dar te rog, dle consilier... (Amândoi își aprind țigările.) Voiam să vorbesc. Am fost la balul Furnica și petrecerea de atunci mi-a ramas în memorie. Am petrecut împreună și nu pot să uit nóptea aceea.

Tatăl. — Ești foarte amabil.

Străinul. — Am bătut la olaltă 2 sticle de vin. Am observat imediat, dle consilier, că dta ești un mare cunoscător de vinuri. Cu acesta ajung la adevăratul scop al visitei mele. Eu sânt reprezentantul firmei ** din Focșani. Avem un esport mare. Vinurile noastre se duc până în Franța, Germania și Anglia.

El scóse din busunar un Preț-curent și zise:

„Vinurile noastre le cumpără mai mulți miniștri, diferiți cofetari mari, etc. Sânt convins, dle consilier, că vei face o comandă de 30—50 de sticle și astfel o să ve socotim printre cei mai buni mușterii ai noștri..

Tatăl (sculându-se.) — Ți mulțumesc de cinstea pe care mi-o faci, dar venitul meu nu-mi permite să fac luxul ăsta...

Străinul. — Eu cunosc toate vinurile din capitală... multe sânt bune, dar ca „Odobeșciul“... Așă dară să scriu în contul dtale 30 de sticle, cel puțin.

Tatăl. — Mersi.

Străinul. — Mersi nu, séu mersi da.

Tatăl. — Mersi nu!

Străinul. — Țmi pare reu, dle consilier, dar nu vreau să fiu prea stăruitor... Numai am vorbit și eu... Ești bun să me recomanđi dnei și fiicei dtale?

Tatăl. — Dómnule, pe fiica mea o chiamă Caterina. Uite pălăria dtale. Iată și ușa.

Străinul. — Ve salut... când ai vreme citește Prețul-curent. E pe mész. (Plécă.)

Tatăl. — Adio! El deschide ușa unde se află nevastă-sa și o vede pe acesta întinsă pe jos.

— Ce faci aci? o întrebă densusul.

Mama (incet.) — Am căzut înmărmurită de pe scaun. Am auzit totul. Ce nerușinare!

Tatăl. — Da, așa sunt tinerii din vremea noastră! Merg la baluri ca să scape de muncă; fac cunoștință cu fete tinere, le curteză, jăcă cu ele, le sulesc capul, le fac să se amoreszeze de ei, le însoțesc la patinaj și a doua zi vin la tatăl lor și le ofer 30—50 sticle vin! Nu mai există nici un ideal, nici o iubire sinceră, totul e geșeft, socotélă, interes...

Mama. — Oh, bărbații! Bărbații! Cât sunt ei de miserabili!

Tatăl. — Tu mi-ai spus că fata noastră a roșit când l'a vădut. (Plângend.) E amoresată sërmana de păcătoșul ăla. Vai de sufletul ei, o să móră... o să móră... Suflețelul tău...

Mama. — Caterina? In adevăr că s'a interesat foarte mult de el și l'a iubit la nebunie. Ți-o spui acum.

Tatăl (desperat.) — Nu-mi mai amări sufletul!

Mama. — De loc. Améndoué am ascultat la ușă și ea când a auzit de Prețul-curent, s'a desamoresat imediat și fudulă ca o regină a trecut in altă odăe. Nu-l mai iubeșce. Acum me duc cu ea să luăm câte o ciocolată.

Tatăl (inmărmurit.) — Nu-l mai iubeșce?

Mama. — Nu! (plécă.)

Tatăl (singur.) — Ce egoism! Femeile! Femeile!..

SORA DURMA.

Intórcerea de la biserică.

— Tabloul lui K. Raupp. —

Ilustrațiunea din lăuntru foii noastre infătoșeză o scenă drăgălașă, întórcerea de la biserică a elevelor dintr'o mănăstire, sub conducerea maicei călugărițe.

Luntrea înainteză cu greu pe luciul lacului, căci cei doi băeți nu prea au puterea trebuitoare pentru lopeți. Ajută și „maica“ și astfel tot o să ajungă la mal.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Știri literare, artistice și științifice. *Di Gr. G. Tocilescu* va plecá îndată după închiderea sesiunii parlamentare, in Dobrogea, spre a urmă săpăturile la Adam-Klisi și in alte localități de pe acolo. — *Di Grigorescu*, cunoscutul pictor din București, a deschis la Ateneu o espozitie de tablouri, care va sta deschisă până la 10²² maiu. — *Di N. Andrusow*, renumitul geolog rus, care in véra anului 1893 a făcut o călătorie in România, a publicat dñele trecute observațiunile sale in revista științelor fisico-matematice din St. Petersburg. — *Di Ronetti Roman*, autorul poemei „Radu“, a scris o poemă nouă intitulată „Ivan“ care se va publica in curénd.

Academia Română. In ședința săptămánală I, ținută la 14²⁶ aprile, dl D. A. Sturdza a presintat manuscrite de ale reposatului Eudoxiu Hurmuzachi; atât documente, cât și fragmente, cari au fost descoperite între hárțile familiei la Cernăuți și dăruite acum de Eudoxiu Hurmuzachi, nepotul reposatului. Tot dl D. A. Sturdza a mai dăruit niște stampe și portrete. Dl A. Papadopol-Calimach a dăruit manuscriptul original al imnului compus greceșce de E. I. Francudi in

onórea lui Alesandru Ioan I la 24 ianuarie. Dl general St. Fálcoian a dăruit charta topografică a istmului Dobrogei, ridicată de corpul imperial de poduri și șosele al Franciei in 1855. Acésta chartă indică valul lui Trăian cu liniile sale de circumvalațiune cunoscute sub numele de marele șanț al lui Trăian. Ea conține încă: Trașeul liniei ferate Cernavodă-Kiustenge și trașeul unui drum proiectat. Dl V. A. Urechia presintă scrisórea prin care dl Angelo de Gubernatis respunde la telegrama, prin care i s'a anunțat alegerea de membru onorar al Academiei. Dl Haret a cetit procesul verbal al comisiunii fondului Adamachi, pentru regularea burselor, cari sunt a se da in acest an; conclusiunile comisiunii s'au aprobat. — In ședința II, la 21 aprile (3 maiu.) s'a raportat că dl E. Hodoș a trimis câteva numere din fóia manuscrisă a juriștilor románi din Cluș, intitulată „Diorile“ redactată atunci de Papiu Ilarion și Nic. Popa. Fóia este mai prețioasă și pentru cuvéntul că e scrisă de mâna lui Papiu Ilarion. Dl Giorgiu Popa din Arad a trimis pentru bibliotecă un esemplar din lucrarea sa „Scrieri și Vorbiri“ culese și direse. S'a comunicat o adresă a ministeriului de esterne, prin care Academia se invită la congresul limbilor romanice care se va ținé la Bordeaux in luna lui septembrie. S'a decís ca Academia să se represinte prin dl V. A. Urechia. S'a comunicat o adresă a societății franceze de geografie, prie care se invită Academia la congresul ei care anul acesta se va ținé in luna lui iunie. La acest congres Academia va fi represintată de dl Gr. G. Tocilescu Dl P. Poni a comunicat o lucrare a dlui Banquier care a făcut studii geologice la Broșteni și le-a publicat in limba franceză. Dl Poni s'a însărcinat cu traducerea lucrării in limba română. Dl D. A. Sturdza a comunicat că la Sucéva se vede că este o fabrică de monete false, căci deodată a primit de acolo 88 de piese false, pe care le-a inapoiat. — (In sférșit corectăm o greșélă de tipar, vérită in nr. 16 al foii noastre. Sesiunea generală din 1896 se va deschide la 20 februarie (3 martie) și nu la 28 februarie, precum s'a anunțat și precum au reprodus după noi diarele, care nu prea au obiceiul a citá izvorul.)

Discursul de recepțiune al dlui dr. Vict. Babeș.

Dñele trecute a apărut in edițiunea Academiei Române broșura: „Despre transmiterea proprietăților imunizante prin sângele animalelor imunizate“. Discurs de recepțiune, rostit in ședința solemnă, sub președința regelui, la 24 martie 1895 de dr. Victor Babeș, membru al Academiei Române, cu respunsul dlui Nicolae Kretzulescu membru al Academiei Române. Discursul de recepțiune este precedat de niște elogii făcute memoriei lui Cobălcescu, in locul căruia a fost ales recipientul. Cobălcescu, dñe dl Victor Babeș, a fost un autodidact, căci înainte sa nici un Român din Moldova nu s'a fost distins in științele naturale. Ca băiat de 16 ani, el a înființat un mic laborator de chimie și fizică, și la vârsta de 18 ani a ajuns profesor de aceste științe la liceul din Iași. Mai târziu a fost trimís la Paris unde s'a specializat mai cu sémă in geologie și mineralogie. Intórcéndu-se in țeră, după 3 ani de studiu, fu numit in anul 1868 profesor de geologie și mineralogie la universitatea din Iași, post ce ocupase până la finea vieții sale. In discursul de recepțiune, dl dr. Victor Babeș ne presintă originea aparatelor de apărare ale organismului in contra microbilor patogeni, imunitatea specifică, imunizarea cu sânge in contra turbării, lucrările premergătoare seroterapiei, perfecționarea metodei, greutățile perfecționării metodei, tetonus,

neutralizarea toxinelor, vaccinarea prin toxine neutralizate, rolul celulelor în seroterapie, producțiunea serului antitoxic, seroterapia în difterie, tuberculoasă, choleră etc., localizarea serului antirabic în organisme, asociațiunea microbienă, încercări de izolarea substanțelor imunizante. Responsul dlui Nicolae Kretzulescu este scris cu bucuria și dragostea unui octogenar, care vede progresul științei române reprezentat cu succes atât de strălucit prin dl dr. Victor Babeș, care — abia în etate de 40 de ani — ș-a făcut un nume cunoscut în totă lumea cultă.

Isprăvile lui Păcala. poema poporală a dlui P. Dulfu și premiată de Academia Română cu 5000 de lei, se află de vânzare, afară de librăriile principale din București și din alte orașe ale României, și la următoarele librării din Austro-Ungaria: H. Pardini în Cernăuți, Institutul tipografic T. L. Albin în Sibiu, Ciurea în Brașov, A. Todoran în Gherla, Librăria diecesană în Caransebeș și la Filiala librăriei diecesane în Lugoj. Prețul unui exemplar la toate aceste librării este de 1 fl. 50 cr.

Biblioteca pentru toți. A apărut broșura a treia din „Biblioteca pentru toți” care se va publica la București sub direcția literară a dlui Dumitru Stăncescu și în editura librăriei Carol Müller. Această broșură conține poezii de Mihail Zamfirescu sub titlul „Cântece și plângeri”. Mihail Zamfirescu a murit la 1879 în etate de 39 ani; a scris multe bucați frumoase, dintre care cea mai citită a fost „Somnolența”, publicată și în foia noastră. Dl Dumitru Stăncescu a ales piesele cele mai reușite. Prețul 30 de bani.

Diar nou. *Lanterna*, un nou diar politic, a apărut la Craiova.

TEATRU și MUSICĂ.

Teatrul Național din București. Dilele trecute s'a dat cele din urmă reprezentări, care toate au fost benefice. Apoi porțile teatrului s'au închis până la toamnă. Acum se continuă reparațiunea începută an. Această se face, după schițele dlui Cassieu Bernard, care înlocuiește la Opera din Paris pe Garnier; planurile de executare și planurile de detalii sunt lucrate de dl arhitect Sterian, membru al comitetului; întreprinderea s'a dat dlui arhitect Socolescu, iar cu controlul lucrărilor a fost însărcinat dl arhitect Dobrescu. Conform planurilor dlui Sterian, avea să se facă: o modificare completă a fațadelor, transformarea și înmulțirea intrărilor și eșirilor, precum și transformarea tuturor scărilor, refacerea foyerului principal, scara regală care deja s'a executat afară de peristil, intrarea trăsurilor într'un mare vestibul. Toate aceste constituie transformarea totală a întregului teatru vechiu într'un teatru nou, conform cerințelor moderne. Din aceste lucrări, anul trecut s'a executat numai o parte, care a costat 500.000 lei. Mai sunt a se executa următoarele lucrări de reconstruire: toate scările care a fost primejdioase, intrarea principală cu scara sa monumentală, preschimbarea întregii construcții a galeriei din lemn în fer, o cortină de fer, instalațiuni de apă pentru casul de foc, instalațiunea ventilației și a încălzitului, în fine o fațadă corectă ca stil și din a cărei vedere să-și potă da seamă ori și cine, că este un teatru.

Concertul și reprezentațiunea teatrală din Iesvin pe care le anunțăm în nr. 16 al foii noastre,

au reușit bine. Despre reprezentarea piesei „Sărăci lucie” de Iosif Vulcan, citim în „Folia de duminică” din Timișoara, următoarea apreteare a unui asistent: „Mi s'a fost dat dese ocașuni de a vedea predându-se piese teatrale de către țărani; dar nici una din câte vedusem, nu pot dice că mi-a convenit așa bine ca susnumita piesă. Dșora Marta Precup (invătătoare) în costum național, dșorele Maria Precup și Lucreția Mateica în port țărănesc, apoi fiicele de țărani Victoria Căruntu, Sabina Căruntu și Elena Nicola toate veniau cu cununi pe cap și incungurând pomul din fața scenei, salutându-se reciproc: Să fim surate până la mörte!... Coristul Petru Cherliă, reprezentând pe Viligă nebunul satului, ne-a făcut haz (de ris) destul. De asemea Ioan Bogdan sub numele de Ioța cărașul, s'a purtat de minune bine. El cu mustață mascată bine resucită și cu biciul în mână ne-a dovedit pe cărașul indemanatic, care știe păcăli pe omul superstițios. Coristul Petru Morariu reprezentând pe Iernilă epitrop, a pățit-o mai reu; căci voind să devină jude comunal, s'a lăsat înșelat de Sanda vrăjitoarea (corista Sabina Căruntu), care l'a suit în pom legat într'un lepedeu, ca în urmă satul să-și ridă de el. Sub decurgerea reprezentațiunii s'a cântat de reuniunea de cânt, între mulțămiri generale „Uite mamă” de Dima și „Brăul popilor” de Musicescu. Coristul Nicolae Boșeu reprezentând pe Trailă Liliac holteiu, a venit la pörta Veselinei (Marta Precup) ca să-i cânte, dându-i răspunsuri tot în cântări frumoase. Intre altele voind Liliac ca holteiu să-și caute o fată cu zestre multă, frumoasa Veselina îi exprimă între altele cuvintele că:

»Cine caută bani, nu fată,

Nu să 'nsöre nici odată!»

Concert și teatru în Cacova. Corul vocal al plugarilor din Cacova lângă Oravița a dat în duminică trecută, la 23 aprilie, (5 maiu) un concert și o reprezentație teatrală. În concert s'au cântat cvartete de I. Vidu, Vasilescu și Valeriu Magdu. Apoi s'a jucat „Medicul fără voie” comedie tradusă din Moliere. După reprezentația teatrală, a început dansul, care a ținut până târziu.

BISERICĂ și ȘCOLĂ.

Știri bisericesci și școlare. *Congresul național-bisericesc* se va întruni la Sibiu în ziua de 7 19 maiu, căci, după cum aflăm din „Telegraful Român”, Maj. Sa a înscuviințat pentru ziua acea deschiderea. — *Pr. Ssa episcopul Popca* din Caransebeș a luat parte dille aceste la Vêrșet în ședințele comisuniu esmise pentru împăcarea românilor cu sêrbii în afaceri bisericesci. — *Sinodul României* s'a întrunit în sesiune ordinară la 1|13 maiu în București.

Instalarea In. Pr. Ssale mitropolitului Mihályi în Blaș s'a fiesat pentru ziua de 7|19 maiu. Această se va face cu mare solenitate; arangiarea primirii și a festivităților s'a încredințat unui comitet de 30 membri. In. Pr. Ssa va sosi de la Lugoj la Blaș sâmbătă în 18 maiu, pe linia Arad-Teiuș. Întrând pe teritoriul archidiecesei, la toate stațiunile va fi întâmpinat de preoții și poporul de acolo, în cap cu protopopii. La Teiuș il va primi mulțimea adunată din părțile acelea, precum și cei veniți din diecesa Gherlei și a Orădiu-mari. Culmea primirii imosante are să se desvölte, fireșce, la gara Blaș, unde vor eși toate corporațiunile

și de unde prin cercuri triumfale, și printre casele decorate, innaltul și mult doritul arhipăstor are să fie condus la catedrală și de acolo la reședință. Sêra orașul va fi iluminat. A doua zi, duminică se va face instalarea, după care va urmâ felicitarea corporațiunilor, apoi un prânț de gală; sêra conduct cu torțe și concert dat de dl Iacob Mureșianu, care se va incheia cu bal.

Regina României la Asilul Elena Dómna.

Luni la 24 aprilie (6 maiu,) fiind aniversarea onomastică a reginei Elisabeta a României, la orele 10 dimineața Maj. Sa a mers la Asilul Elena Dómna, spre a asistă la serviciul divin ce s'a oficiat la biserica de acolo. După slujba religioasă, regina a mers în grădină, unde a fost o mică serbare cu jocuri pentru evelele acestui institut și la orele 12 s'a întors la Palat. Cu această ocaziune, afară de numeroșele felicitări, dómnele societății bucureștene s'au grăbit a manifestă grațioșei suverane sentimentele lor de iubire, oferindu-i frumoșe buchete de flori.

Următorul mitropolitului Andrievicei-Morariu.

Se știe că, în urma morții regretatului mitropolit al Bucovinei, Silvestru Andrievicei-Morariu, scaunul de arhipăstor al Românilor bucovineni a ramas vacant. Diarul „Halicianin“ și alte foi rutene din provincia austriacă constată în numerele lor din urmă, că sânt doue curente în privința candidatului care va succedă defunctului prelat. Unul desemnă pentru acest inalt post pe archimandritul Vladimir V. de Repta, distins profesor universitar, celalalt curent pe archimandritul-vicar Arcadiu Ciupercovici, actualul administrator al diecesei. Cei mai mulți sorți, după citatele gazete, îi are profesorul-archimandrit Repta.

Diecesa Lugosului. În ședința de la 25 aprilie a consistoriului, In. Pr. Ssa mitropolitul dr. Victor Mihályi a prezentat decretul seu de numire de arhipiscop și mitropolit, dimpreună cu bullele papale. Apoi a resignat guvernarea diecesei în mânilor capitulului. Acesta a ales vicar capitular pe canonicul Petru Pop.

Deputați congresuali. Protopresbiterul Voicu Hamsea din Lipova a fost ales deputat din partea preoțimeii din cercul Leuseși, pentru congresul național-bisericesc din Sibiu. — *Dl Victor Tordășan*, funcționar consistorial în Sibiu, s'a ales pentru acelaș congres deputat mirean în cercul electoral al Iliei, în locul reposatului Alecsie Olariu.

Monumentul lui Diaconovici-Loga, unul din contimpuranii lui Cichindeal, se va ridică în cimitirul din Caransebeș, unde densusul este inmormântat. În privința asta, aflăm din „Fóia Diecesană“, că dl referent consistorial Ioan Ionaș și dl architect Adrian Diaconovici, constatând locul unde este mormântul lui Const. Diaconovici-Loga, au și concrețut defnitiv esecutarea lucrărilor de pietrărie și sculptura firmei Ioan Bibel. Monumentul de marmoră albă, nalt de ceva peste 3 metri și lat de basă de 1.70 m. se va înălță pe o ridicătură și se va prezentă foarte satisfăcător, căci și locul este ca ales spre acest scop. Acesta se află nu departe de intrarea în cimitir, la stânga drumului principal ce duce de la portă spre biserică, în oblongul unde sânt inmormântați reposații membri ai familiei Mihaiu, cu care Constantin Diaconovici-Loga eră inrudit. Până în august esecutarea monumentului se va termină, și apoi desvélirea se va întâmplă cu ocaziunea jubileului de esistență de 25 ani ai reuniunii invătătorilor gr. or. români din diecesa Caransebeșului.

Invătătorii din protopresbiteratul Lipovei. Reuniunea invătătorilor români gr. or. din protopresbiteratul Lipovei va ține adunarea sa generală în comuna Chelmac la 30 aprilie (12 maiu) sub presiul părintelui protop. Voicu Hamsea, secretar dl George Iosif.

C E E N O U ?

Hymen. *Dl Aurelin Alb* din Cheresig în Biharia, absolvent de teologie din Arad, la 16.28 aprilie s'a cununat cu dșora Hortensia Tomi în Arad. — *Dl George Stănescu*, mare comerciant în Plocești, fiul dlui Tache Stănescu, comerciant în Brașov, în duminica trecută s'a cununat cu dșora Zoe I. Safrani în Brașov. — *Dl Ioan G. Babeș*, șef-contabil la fabrica de postav Scheser-Rhein et Comp. din Azuga, mâne duminică la 30 aprilie (12 maiu) se va cunună cu dșora Alesandrina Jinga în Biserica Domnăscă din Bușteni.

Știri personale. *Dl Alesandru Moesongji* a vizitat dîlele trecute, cu concesione ministerială, pe osândiții noștri din Vaș. — *Parintele Lucaci* va avé noul seu proces, pentru ofensa de onóre a pretorului Schmidt, în 7 iunie, la tribunalul din Sătmar. — *Dl Ioan Poruțiu*, secretarul consulatului general al României în Budapeșta, cunoscut și ca fost redactor al diarului „Federațiunea“, a plecat cu concediu spre a-și căntă de sănătate.

Maialuri. *Tinerimea româna din Arad* și giur va arangia în Arad la 10.22 maiu maial în sala din pădurița orașului, în folosul școlarilor români lipsiți de mijloce. Comitetul arangiator e compus din dlui: Ioan Buda, George Dogariu, Ioan Faur, Lazăr Ghebeș, Procopiu Givulescu, Sever Ispravnic, Alesandru Marta, Valeriu Milovan, dr. Ioan Nemet, Corneliu Popp, Vasilie Papp, George Popovici, George Proca și Liviu Tămășdan. — *Studentii gimnasiați din Năseud* vor da la 13.25 maiu maial în „Castru“, eventual în sala de gimnastică; venitul curat e destinat pentru pregătirea arenei de patinat de la gimnasiu.

Știri militare. La 1 maiu s'au făcut în armata comună și următorele înaintări: general, colonelul Ioan Fedra; colonel, locot.-colonel Alesandru Lupu; major, căpitanul de cl. I George Popovici; căpitani de cl. I, căpitani de cl. II, Petru Bădescu și Ioan Boer; căpitani de cl. II, locotenenții Iulian Brote, Gervasiu Filip, Nicolae Băila, Iosif Musteți; locotenenți, sublocotenenții Aurel Păcurar, Dimitrie Florian, Ioan Borac; sublocotenenți, cadeții Ioan Medrea, Titus Cernăuțian, Simeon Stefanescu, Victor Vălean, Candid Burzan, Pompei Bêrsan, Teodor Horea.

Reuniunea femeilor române din Reșinari se va intruni în adunare generală mâne duminică la 30 aprilie (12 maiu) sub presiul dnei Aurelia Goga, secretar dl Ioan Marin. La ordinea dîlei: 1. Cuvânt de deschidere. 2. Raportul comitetul despre activitatea sa de la ultima adunare generală. 3. Revisiunea rațiocineilor anului trecut. 4. Constituirea comitetului și oficialilor reuniunei. 5. Propuneri eventuale în scopul promovării reuniunii.

Institute noue de bani. La *Timișóra*, precum aflăm din „Controla“, se fac pregătiri de a înființă un institut românesc de bani pentru popor. — *La Monor* în părțile Năseudului se înființază un nou institut de credit și economii sub numele: „Monoréna“, cu un capital de 5000 fl., împărțit în 200 de acțiuni de câte

50 de corone. Subscrierile se fac la dl Dumitru Moldovan proprietar in Monor. Comitetul fundator: Dumitru Moldovan proprietar, Simion Beșan, Simion Tanco preot, Mihailă Puntea proprietar, Dumitru Cazan proprietar — toți din Monor; Chirila Deac protopop din Șieuțiu, Grigore Câmpean proprietar din Șieuțiu, Ilie Tanco Anisii proprietar, Simion Tanco proprietar. — *La Cernăuți* s'a ținut o conferență pentru înființarea unui institut de credit și in principiu s'a și adoptat idea.

Un rămășag îndrăsnef. Intr'o comună din Ungaria, aproape de Budapeșta, un tiner, aflându-se in cărciumă cu alți prieteni de-ai lui, s'a prins cu ei că decă i se plătesc 5 kilograme de vin înteu și pe urmă 10, el se aședă, in momentul când trece trenul, între șine și trenul o să trecă peste densusul, fără să-l atingă. Tinerii fiind cu toții cu chef, au primit rămășagul. Acela care a propus rămășagul, a bcut in interval de doue ciasuri 5 kilograme de vin, apoi s'a dus insoțit de ceialalți prieteni până la linia ferată și când a vcut că vine trenul, s'a lungit între șine. Trenul a trecut peste el fără să-l atingă. Eroul a fost dus pe sus până la cărciumă. Acolo s'au bcut cele 10 kilograme de vin. In spre seră, un alt tiner s'a prins că se pune și el între șine. Prinsorea a fost primită. El a fost sdrobit inse de tren, din causă că fiind bct, nu s'a pus bine între șine. Poliția a arestat 11 tineri cari au luat parte la aceste doue rămășaguri.

Necrologe. *Ved. Amalia Nistor n. Crețu* a repausat la Blaș, la 5 maiu, in etate de 63 ani. O plâng fiii și fiicele Aloisiu protopretor, Irina măritată Bardoși, Iuliu revisor archidiececan, Cornelia mărit. Deac; ginerii și nurorile Iuliu Bardoși inspector școlar regese, Berta n. Boni, Aron Deac profesor gimnasial. Matilda n. Popa; Irina Antal ca nepotă de soră, Ambrosiu Crețu, ved. Ana Buzilla, ca frate și surori. — *Laura Veturia Istrate n. Mureșianu*, cunoscuta culegătoare de poesii populare române din Ardeal, a incetat din viață la 4 maiu, in etate de 27 ani, plânsă de soțul Clement Istrate și de părinții Petru Mureșianu Șireganul și Maria n. Russu. — *Chiril Opresan*, paroc gr. or. in Ghilad, a murit la 2 maiu, in etate de 82 — *Damaschin Iacob*, invetător in Remetea-timișanuă, a murit la 7 maiu, in etate de 24 ani.

OGLINDA LUMEI.

Cronică mică. *Ex-regele Milan* a plecat prin Viena la Paris; exregina Natalia a sosit joi la Viena, de unde ș-a continuat călătoria direct la Belgrad. Ea se întorce acum pentru prima-ora in Serbia de când a fost espulsată de acolo. — *Ducele de Aosta*, vcrul regelui Italiei, s'a logodit cu principesa Elena de Orleans. In cazul când prințul moștenitor al Italiei ar muri séu ar abdică, densusul s'ar sui pe tron.

Moda din Paris. Sorele a inceput să respândescă căldura, paltónele de iernă au ajuns iară in dulapuri. Câte o toaletă de postav mai veđi ici coela, dar majoritatea damelor imbracă deja toalete de primăveră. Gulerile ca imbrăcăminte au dispărut aproape tóte, in locul lor au intrat in modă iarăș diferitele mante de paltóne. Cele mai preferate in primăvera acésta sânt paltónele scurte numai până la șolduri, fără cusături in

mijlocul spatelor, va să dică semi-largi, dinainte sânt iarăș fără cusături largi. De obicei aceste paltónașe numite „Gigerle“ se incheie la o parte prin nasturi. Cele mai multe au doue rinduri de nasturi. De amēndoue părțile dinainte cu busunare mici. Paltónașele acestea au măneci largi d'asupra și strimte jos; se fac mai mult in armonie cu rochia, adică au înfățișarea unui costum la fel.

Mórtea lui Gustav Freytag. Celebru dramaturg german Gustav Freytag a murit la Wiesbaden. Gustav Freytag s'a născut la 13 iulie 1816 la Kreuzburg in Silezia. In 1838 obținú diploma de doctor in filosofie. Un an mai târđiu fu numit agregat la facultatea de lettere din Berlin. Trecú apoi la Lipsca și fondă aci cunoscuta revistă literară „Grenzbote“. Freytag a dehutat printr'o colecție de poesii intitulate: „In Breslau“. In acelaș an comedia sa istorică „Brautfahrt“ obținú un premiu la un concurs al teatrului regal din Berlin. El scrise apoi doue drame: „Valentina și contele Walde-mar“ și o comedie: „Jurnalștii.“ Romanul seu „Soll und Haben“ (Debit și Credit) a obținut un mare succes poporal și a fost tradus in mai tóte limbile. Urmară apoi scrierile: Manuscriptul pierdut. Tablouri din viața poporului german, Regeie Marcus, etc. Freytag a mai scris o tragedie mică: „Savantul“ și o comedie: „Sufletul unui croitor serman“.

Bcuturile Chineșilor. Tótă lumea șcie că bcutura cea mai favorită a Chineșilor e ceaiul. Dar ce mai béu ei? Berea bavareză, care a cucerit lumea intrégă și a străbătut prin tóte țerile, n'a putut să trecă dincolo de zidul chinez. Atât de mult nu s'au avēntat Chineșii, ca să bé berea europēnă. Lor le lipseșce inse nu numai berea, ci și vinul. Pe unele dealuri, in câteva ținuturi ale Chinei, se cultivă vița de vie, dar Chineșii mănăncă toți strugurii și nu voesc să șcie de vin. De obicei Chineșii beau pe lângă ceaiu apă de orez, o zamă rēcită cu gheață și lungită cu oțet. Rachiul e o bcutură de tóte țilele. Ei își pregătesc un fel de rachiul mai móle de orez și altul mai tare de meu. Pe acesta il beau fierbinte. Ca bcutură adevērată imbctătoare au opiul Precum se vede, Chineșii și in bcutură se deosibesc de Europeni și decă se asemēnă in ceva, e numai in faptul că și ei ca și noi nu prea beau bu-curoși apa.

Poșta redacțiunei.

Din vremile vechi. E prea lungă și de-aceea avēntul in multe locuri lăncedeșce. Cealaltă s'a admis.

Dnei E. V. Inceputul din Responsul la „Dușmanii femeilor“ a sosit. Ve rugăm să binevoiți a ne trimite și continuarea.

Călindarul șeptemănei.

Dumineca samarinencei, Ev. dela Ioan, c. 4, gl. 4, a inv. 4.			
Đia șept.	Calindarul vechiu	Călind. nou	Sorele.
Duminecă	30 S. Ap. Iacob	12 Pancratius	356 7 27
Luni	1 Prof. Eremia	13 Servatiu	3 55 7 33
Marți	2 Par Atanasie	14 Bonifatiu	3 53 7 30
Mercuri	3 St. Timoteu	15 Sofia	3 51 7 32
Joi	4 Mart. Pelegia	16 Ioan Nepo.	3 50 7 33
Vineri	5 Mart. Irina	17 Ubald	3 48 7 35
Sămbătă	6 Semt. Iov.	18 Ericus	3 47 7 36

Proprietar, redactor respundător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu TIPARUL LUI IOSIF LĂNG IN ORADEA-MARE.